Ktejjeb tat-tweġibiet

Mr.Goodfish

Werrej

Oċean Artiku

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Baħar Mediterran

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15

Baħar Baltiku

1	2	3	4	5
16	17	18	19	20

Baħar l-Iswed

1	2	3	4	5
21	22	23	24	25

Oċean Atlantiku
Kanal / Baħar tat-Tramuntana

1	2	3	4	5
26	27	28	29	30

Introduzzjoni

F'dan il-ktejjeb, issib glossarju u r-riżultati tad-deċiżjonijiet li jieħu t-tim tiegħek matul il-logħba.

Kull darba li t-tim tiegħek jagħżel għażla minn Quest Card, tista' tfittex ir-riżultat f'dan il-ktejjeb. Iċċekkja n-numru tal-paġna fuq il-karta u mur fil-paġna li taqbel. Imbagħad, sib id-deċiżjoni li ħadt u ara kemm punti rbaħt jew tlift fl-erba' pilastri:

Bijodiversità (ħuta)	**Ġustizzja Soċjali (miżien)**
Ekonomija (borża)	**Saħħa (qalb)**

Fuq it-tabellun tal-logħba, mexxi l-pjuni tiegħek 'l fuq jew 'l isfel fil-pilastri skont il-punti murija.

Kull riżultat jiġi bi spjegazzjoni qasira — ħudu mument biex taqrawha flimkien mat-tim tiegħek. Dan jgħinek tifhem l-impatt tal-għażla tiegħek u tippjana l-mixjiet li jmiss.

Iċċekkja r-riżultati biss wara li tkun ħadt id-deċiżjoni tiegħek — tħarisx qabel! (Sakemm il-karattru tiegħek ma jkollux setgħa speċjali li tippermetti dan...)

Jekk tara kelma b'tipa grassa fuq karta, issib id-definizzjoni tagħha fil-glossarju. Aqraha b'leħen għoli biex kulħadd fit-tim tiegħek jitgħallem xi tfisser.

Definizzjonijiet

Sib id-definizzjoni tal-kliem b'tipa grassa hawn taħt:

Fjoritura tal-alka (jew fjoritura algali): Tkabbir mgħaġġel u kbir tal-alka li jseħħ meta wisq nutrijenti, bħal fertilizzanti, jidħlu fl-ilma. Dawn il-fjorituri jistgħu jagħmlu l-ilma aħdar, jużaw l-ossiġnu, u xi kultant jarmu tossini ta' ħsara.

Akkwakultura: Imsejħa wkoll trobbija tal-ħut, l-akkwakultura hija l-prattika tat-trobbija tal-ħut, tal-frott tal-baħar, jew ta' pjanti tal-baħar bħall-alki f'tankijiet jew żoni magħluqa fil-baħar. Tintuża biex tipproduċi frott tal-baħar mingħajr ma tiddependi biss fuq ħut selvaġġ.

Ilma tal-ballast: L-ilma tal-ballast huwa ilma baħar ippumpjat minn vapur biex iżomm kundizzjonijiet operattivi siguri waqt in-navigazzjoni. Dan jgħin biex itejjeb l-istabbiltà u l-propulsjoni tad-dgħajsa billi jikkumpensa għall-bidliet fil-piż tat-tagħbija tagħha.

Biofouling: Dan iseħħ meta pjanti żgħar, annimali, jew mikroorganiżmi (bħal-lellux jew l-alki) jeħlu mal-vapuri, mal-bagi, jew ma' wċuħ oħra taħt l-ilma. Jista' jagħmel ħsara lit-tagħmir u jgħin biex ixerred speċi invażivi minn post għal ieħor.

Qbid inċidentali (bycatch): Annimali tal-baħar li jinqabdu bl-inċident meta s-sajjieda jkunu qed jippruvaw jaqbdu xi ħaġa oħra. Dan jista' jinkludi dniefel, fkieren, ħut żgħir, jew speċi oħra mhux mixtieqa. It-tnaqqis tal-qbid inċidentali jgħin biex jipproteġi l-ħajja tal-baħar.

Karbonat: Sustanza kimika naturali li tinstab fil-qxur tal-baħar, fil-qroll, u fil-blat. Ħafna annimali tal-baħar jużawha biex jibnu l-qxur u l-iskeletri tagħhom. Tiġi mit-taħlit tad-dijossidu tal-karbonju (CO_2) mal-ilma fl-oċean.

Xjenza taċ-Ċittadini: Dan hu meta ċ-ċittadini jiġbru jew jistudjaw informazzjoni u jaġixxu b'mod kollettiv. Dan jista' jinkludi affarijiet bħall-għadd tal-għasafar, il-kejl tax-xita, il-ġbir tal-plastik fuq il-bajjiet, jew ir-reġistrazzjoni ta' avvistamenti tal-brama.

CO_2: Gass li b'mod naturali jseħħ. Huwa bla kulur u bla riħa. Il-pjanti jeħtiġuh biex jikbru, iżda wisq CO_2 fl-arja jaqbad is-sħana u jikkawża t-tibdil fil-klima. Parti minnu

tiġi wkoll assorbita mill-oċean, li jista' jbiddel il-kimika tal-ilma.

Servizzi tal-ekosistema: Il- benefiċċji li n-natura tagħtina b'xejn, bħal arja u ilma nadif, ħamrija b'saħħitha, ħut x'nieklu, u protezzjoni mill-għargħar. L-artijiet mistagħdra, il-foresti, u l-oċeani kollha jipprovdu servizzi siewja li jgħinu lin-nies u lill-pjaneta.

Ewtrofikazzjoni: Dan hu dak li jiġri meta wisq nutrijenti (l-aktar mit-tnixxija tar-raba' jew mid-drenaġġ) jidħlu fil-lagi jew fl-ibħra. Jikkawża fjorituri tal-alka, ineħħi l-ossiġnu mill-ilma, u jista' joqtol il-ħut u ħajja oħra tal-baħar.

Tnixxija tal-fertilizzant: Meta fertilizzant żejjed użat fir-raba' jinħasel mix-xita fix-xmajjar, fil-lagi, jew fil-baħar. Dan jista' jikkawża wisq nutrijenti fl-ilma, li jġiegħel l-alka tikber malajr wisq. L-alka tista' timblokka d-dawl tax-xemx u tuża l-ossiġnu, u tagħmel ħsara lill-ħut u lil annimali oħra.

Farm tat-tfaqqis (hatchery): Post fejn il-ħut jew il-frott tal-baħar jitrabba u jikber sakemm ikun b'saħħtu biżżejjed biex jgħix fil-post selvaġġ jew fl-irziezet tal-ħut. Il-farms tat-tfaqqis jgħinu jappoġġaw il-popolazzjonijiet tal-ħut u n-negozji tal-akkwakultura.

Jodju: Mineral li l-ġisem tal-bniedem jeħtieġ f'ammonti żgħar biex jibqa' b'saħħtu. Jgħin lil ġismek jagħmel ormoni importanti u ħafna drabi jinstab fil-frott tal-baħar, fil-prodotti tal-ħalib, u fil-melħ jodjat.

Moratorju: Waqfa temporanja fuq attività, ħafna drabi biex tipproteġi n-natura jew tagħti żmien biex tistudja problema. Pereżempju, moratorju fuq is-sajd ifisser li ħadd ma jista' jistad ċerta speċi għal ċertu żmien, biex il-popolazzjoni tkun tista' tirkupra.

Tagħmir tas-sajd selettiv: Għodda jew xbieki tas-sajd iddisinjati biex jaqbdu biss ċerti speċi jew daqsijiet ta' ħut. Dan jgħin biex jipproteġi l-ħut żgħir u annimali oħra tal-baħar li mhumiex maħsuba biex jinqabdu, u jagħmel is-sajd aktar sostenibbli.

Tirojde: Glandola żgħira f'għonqok li tagħmel ormoni biex tikkontrolla l-enerġija, it-tkabbir, u l-metaboliżmu ta' ġismek (kif ġismek juża l-ikel għall-enerġija). Teħtieġ il-jodju biex taħdem sew.

Żoonożi (jew marda żoonotika): Mard li jista' jinfirex bejn l-annimali u l-bnedmin. Uħud minn dan il-mard jista' jiġi mill-ikel ta' frott tal-baħar mhux sigur jew mill-kuntatt ma' annimali morda. Il-monitoraġġ tagħhom jgħin biex jipproteġi kemm in-nies kif ukoll il-ħajja selvaġġa.

Oċean Artiku

1

1 Tinvesti f'tikketti ekoloġiċi biex tbigħ lil klijenti konxji tal-klima.

+1 It-tikketti ekoloġiċi jippromwovu prattiki tas-sajd sostenibbli li jipproteġu l-ħajja tal-oċean.

+1 Tista' taqla' aktar billi tbigħ lil konsumaturi konxji tal-ambjent, iżda ċ-ċertifikazzjoni tiswa ħafna.

–1 Il-kumpaniji akbar jistgħu jibbenefikaw l-aktar, peress li jistgħu jaffordjaw l-ispejjeż żejda taċ-ċertifikazzjoni.

– L-ebda effett kbir fuq is-saħħa.

2 Iżżomm is-sussidji fuq il-fjuwil biex is-sajd fl-Artiku jibqa' kompetittiv.

–1 Emissjonijiet ogħla ta' CO_2 u s-sajd żejjed jistgħu jagħmlu ħsara lill-annimali tal-baħar u l-ħabitat tagħhom.

+1 Jgħin immedjatament lis-sajjieda lokali u jipproteġi l-impjiegi

+1 Jappoġġa l-komunitajiet li jiddependu fuq is-sajd fl-Artiku.

–1 Emissjonijiet ogħla ta' CO_2 jistgħu jagħmlu ħsara lill-ambjent u lis-saħħa tan-nies maż-żmien.

3 Ittemm gradwalment is-sussidji fuq il-fjuwil u tgħin fil-qlib għal teknoloġiji tas-sajd aktar nodfa.

+2 It-tnaqqis tal-emissjonijiet u l-pressjoni tas-sajd jgħin biex jipproteġi l-oċean.

–1 Huwa għali li taqleb għal teknoloġija aktar nadifa, allura l-profitti jistgħu jonqsu għall-ewwel.

–1 Il-kumpaniji żgħar u s-sajjieda jistgħu jbatu sakemm ma jiħdux għajnuna biex jaffordjaw tagħmir ġdid.

+1 Sajd aktar nadif ifisser arja aktar nadifa u inqas riskji ambjentali.

2

1 Tipproteġi l-ħabitats tas-salamun selvaġġ u tagħmel ir-regoli tas-sajd aktar stretti.

+2 Il-protezzjoni tal-ħabitats tgħin il-popolazzjoni tas-salamun selvaġġ tikber u ttaffi l-ekosistemi tax-xmajjar.

–1 Regoli aktar stretti jfissru inqas ċansijiet biex tistad din l-ispeċi siewja, li hija pilastru tal-ekonomija tal-Artiku.

–1 Is-sajjieda żgħar jew tradizzjonali jistgħu jitilfu aktar mill-kumpaniji l-kbar.

+1 Dan iżomm l-aċċess għal sors ta' frott tal-baħar selvaġġ popolari u b'saħħtu maż-żmien.

2 Iżżid il-kwoti tas-sajd waqt li għad hemm biżżejjed salamun selvaġġ.

+2 Aktar sajd iħaffef it-telf tas-salamun selvaġġ u jżid l-istress fuq l-ekosistemi.

+1 Tajjeb għan-negozju tas-sajd — għalissa.

–2 Il-qligħ għal żmien qasir jista' jagħmel ħsara lill-futur tal-komunitajiet li jiddependu fuq is-salamun.

–1 Is-salamun selvaġġ jista' jsir aktar diffiċli biex issibu fil-futur, minkejja li huwa sors ta' ikel b'saħħtu.

3 Tinvesti f'farms tat-tfaqqis tas-salamun u fir-restawr tax-xmajjar biex tgħin il-popolazzjonijiet tas-salamun jikbru.

+1 Il-farms tat-tfaqqis u r-restawr tax-xmajjar jgħinu lis-salamun selvaġġ, iżda jistgħu jaffettwaw id-diversità ġenetika tagħhom jekk ma jkunux immaniġġjati sew.

+1 Dan joħloq impjiegi lokali u jappoġġa s-sajd fit-tul.

+1 Dan jgħin lill-komunitajiet li jiddependu fuq is-salamun iżommu l-aċċess għalih maż-żmien.

+1 Is-saħħa tax-xmajjar ittejjeb il-kwalità tal-ilma u tnaqqas il-pressjoni tal-parassiti.

3

1 Tadatta r-regoli tas-sajd u l-kwoti biex taqbad speċi ġodda ta' ħut.

+1

Il-qbid ta' speċi ġodda b'mod responsabbli jipproteġi l-ispeċi indiġeni u jżomm il-bilanċ fl-ekosistema.

+2

Tipi ġodda ta' ħut iġibu negozju ġdid u jappoġġaw l-impjiegi tas-sajd.

+1

Jgħin lill-komunitajiet li jiddependu fuq is-sajd isibu dħul ġdid hekk kif il-popolazzjonijiet tal-ħut jinbidlu.

+1

Aktar għażliet ta' frott tal-baħar jistgħu jtejbu n-nutrizzjoni.

–1

Jista' jolqot lill-komunitajiet tas-sajd tradizzjonali l-aktar bl-aħrax jekk ma jkunx hemm appoġġ żejjed.

+1

Iżomm disponibbli sorsi ta' ikel lokali u b'saħħtu.

2 Tiffoka fuq il-protezzjoni tal-ispeċi indiġeni tal-Artiku.

+1

Il-protezzjoni tal-ispeċi indiġeni żżomm l-ekosistema tal-Artiku b'saħħitha.

–1

Il-limitazzjoni ta' dak li jista' jinqabad tista' tagħmel ħsara lill-ekonomija għalissa.

2 Tipprova taħdem ma' pajjiżi oħra biex tipprevjeni s-sajd żejjed u l-kunflitti.

+1

Il-pajjiżi li jaħdmu flimkien jistgħu jippromwovu l-immaniġġjar responsabbli tal-istokkijiet tal-ħut, iżda jista' jieħu ż-żmien.

–

Taħditiet bil-mod u nuqqas ta' qbil jistgħu jdewmu l-benefiċċji.

+1

Dan jipprevjeni li n-nazzjonijiet akbar tal-flotot jiddominaw u jiżgura l-ekwità.

+1

Kooperazzjoni tajba tista' żżomm l-aċċess għall-frott tal-baħar sigur u stabbli għal kulħadd.

4

1 Tistabbilixxi regolamenti stretti dwar il-biofouling u l-ilma tal-ballast fl-ibħra tal-Artiku.

+2 Regoli b'saħħithom iwaqqfu t-tixrid ta' speċi ta' ħsara u jipproteġu l-ħajja selvaġġa indiġena.

−1 Regoli ġodda jiswew aktar ħin, persunal, u tagħmir, u jnaqqsu ftit mit-tkabbir ekonomiku.

+1 Jipproteġi l-mod ta' ħajja tal-komunitajiet li jiddependu fuq speċi indiġeni għall-ikel u l-kultura.

+1 Dan inaqqas ir-riskju ta' kontaminazzjoni tal-ikel u ta' mard li jista' jinfirex mill-annimali għall-bnedmin (żoonożi).

2 Tħalli l-vapuri jkomplu mingħajr regoli żejda dwar l-ispeċi invażivi.

−2 Aktar speċi invażivi jistgħu jagħmlu ħsara lill-ħajja selvaġġa u l-ekosistemi tal-Artiku.

+1 It-tbaħħir jikber malajr u jġib il-flus, iżda l-ħsara fit-tul lill-industrija tas-sajd u l-ekosistema tista' tiswa aktar aktar tard.

−1 Dan jagħmel ħsara lill-komunitajiet li jiddependu fuq speċi indiġeni għas-sopravivenza u t-tradizzjonijiet.

−2 Il-mard u t-tniġġis mill-ispeċi invażivi jistgħu joħolqu riskji serji għas-saħħa, inkluża ż-żoonożi.

3 Iġġiegħel il-vapuri jnaddfu l-buq tagħhom qabel jidħlu fl-ibħra tal-Artiku.

+1 It-tindif tal-buq tal-vapuri jgħin biex iwaqqaf it-tixrid tal-ispeċi invażivi.

+1 Din l-għażla hija orħos mir-regolamenti sħaħ u tħalli n-negozji jkomplu b'inqas dewmien.

+1 Dan jibbilanċja l-ħtiġijiet tal-komunitajiet lokali u l-industrija tat-tbaħħir.

+1 Dan inaqqas ir-riskju ta' kontaminazzjoni mill-annimal għall-bniedem (żoonożi) u jżomm l-aċċess għal sorsi ta' frott tal-baħar b'saħħtu.

5

1 Tinvesti f'sistemi tal-akkwakultura li jifilħu ilma aktar sħun.

+1 — Sistemi tat-trobbija aktar reżiljenti jgħinu biex jipproteġu l-ħut selvaġġ u jnaqqsu l-impatt tal-ħut li jaħrab mill-irziezet fuq il-ħajja selvaġġa.

+2 — Investiment bikri jżomm it-trobbija tal-ħut profittabbli u kompetittiva.

+1 — Dan jappoġġa l-impjiegi u l-komunitajiet li jiddependu fuq it-trobbija tal-ħut.

+1 — Irziezet aktar b'saħħithom ifissru inqas parassiti u ħut aktar sigur biex tiekol.

2 Tnaqqas l-espansjoni tal-akkwakultura biex tipproteġi l-ambjent.

+2 — It-tnaqqis tat-tkabbir jagħti mistrieħ lill-ekosistemi u jgħin biex jipproteġi l-ispeċi selvaġġi.

–1 — Inqas trobbija tfisser inqas profitti u tkabbir tan-negozju għalissa.

–1 — Dan jista' jwassal għal telf ta' impjiegi f'żoni li jiddependu fuq it-trobbija tal-ħut.

+1 — Inqas ħut fl-irziezet ifisser inqas mard u inqas ħtieġa ta' antibijotiċi.

3 Tiffinanzja riċerka biex timmonitorja l-effetti tal-klima u taġġusta l-prattiki tal-akkwakultura.

+1 — Ir-riċerka tgħin biex l-irziezet jiġu mmaniġġjati aħjar fil-futur.

+1 — Dan jgħin lill-industrija tibqa' b'saħħitha fit-tul, anke jekk tiswa aktar issa.

+1 — Dan jagħti lill-bdiewa l-għodod biex ikomplu jaħdmu hekk kif il-klima tinbidel.

+1 — Informazzjoni aħjar tfisser ħut aktar sigur u inqas riskji għas-saħħa.

Baħar Mediterran

1

1 Tniedi kampanja biex tinkoraġġixxi lin-nies jieklu l-ħuta iljun.

+1	Il-konsum tal-ħuta iljun jgħin biex inaqqas l-għadd tagħhom u jipproteġi l-ħut indiġenu.
+1	Dan jiftaħ swieq ġodda għas-sajjieda u r-ristoranti, għalkemm jieħu ħila biex tħejji l-ħuta iljun b'mod sigur.
+1	Dan iġib dħul lis-sajjieda fuq skala żgħira u l-komunitajiet kostali.
+1	Il-ħuta iljun hija baxxa fix-xaħam u tista' tkun ikel b'saħħtu u affordabbli.

2 Toħloq programmi ta' xjenza taċ-ċittadini u ta' għaddasa biex tittraċċa u tneħħi l-ħuta iljun f'żoni ewlenin.

+2	It-tneħħija mmirata f'żoni sensittivi tipproteġi speċi indiġeni ewlenin.
–1	It-taħriġ u l-organizzazzjoni tal-voluntiera jiswew flus mingħajr profitti diretti.
+1	Jinvolvi n-nies lokali u jqajjem kuxjenza.
–1	Hemm riskju li wieħed jinnigmed jekk in-nies ma jkunux imħarrġa sew.

3 Tiffinanzja riċerka biex tara jekk predaturi ġodda jistgħux jgħinu jikkontrollawhom.

–1	L-introduzzjoni ta' speċi ġodda tista' tagħmel ħsara lill-ispeċi indiġeni.
–1	Ir-riċerka tieħu ż-żmien u ma tħallasx lura mill-ewwel.
–	L-ebda effett ċar għalissa — kwalunkwe benefiċċju jiġi aktar tard.
–	L-ebda impatt kbir fuq is-saħħa f'dan l-istadju.

2

1 Tippromwovi s-sajd tal-granċ blu u timmarkettjah bħala delikatezza lokali tal-frott tal-baħar.

+1 Il-qbid tal-granċijiet blu jgħin biex jipproteġi l-ispeċi indiġeni u l-ekosistemi.

+2 Id-domanda għall-granċijiet blu tiżdied, u toħloq negozju ġdid għas-sajjieda u r-ristoranti.

+1 Dan iġib impjiegi u jnaqqas il-ħsara fit-tagħmir, għalkemm mhux kulħadd jibbenefika bl-istess mod.

+1 Dan joffri għażla ta' frott tal-baħar irħisa u b'saħħitha, għolja fil-proteini u fix-xaħmijiet tajbin.

2 Tinvesti fi sforzi ta' tneħħija fuq skala kbira u programmi ta' traċċar.

+2 Din hija l-aħjar għażla biex tipproteġi l-ispeċi indiġeni u terġa' ġġib il-bilanċ.

–1 Il-brama li tibqa' tkompli tniggem lill-għawwiema.

+2 Dan jgħin lis-sajjieda jkomplu jistadu l-ispeċi indiġeni li jiddependu fuqhom, u jnaqqas it-telf tat-tagħmir.

– L-ebda effett immedjat fuq is-saħħa.

3 Ma tagħmel xejn u tittama li n-natura ssib il-bilanċ tagħha stess.

–2 Li tħalli l-granċijiet jinfirxu jagħmel l-affarijiet agħar għall-ispeċi indiġeni.

–1 It-tagħmir tas-sajd jiġġarraf, u l-qabdiet tradizzjonali jsiru aktar diffiċli biex issibhom.

–1 Is-sajjieda fuq skala żgħira huma l-aktar milquta mit-telf tad-dħul.

–1 Ktajjen ta' provvista mfixkla jnaqqsu l-kwalità tal-frott tal-baħar u s-sigurtà tal-ikel.

3

1 Titlob ittestjar tad-DNA u traċċar diġitali għall-prodotti kollha tal-frott tal-baħar.

+2 L-ittestjar tad-DNA jiżgura li l-frott tal-baħar jiġi identifikat b'mod korrett u jgħin biex iwaqqaf il-bejgħ ta' ħut illegali jew f'periklu ta' estinzjoni.

−1 Teknoloġija u ttestjar ġodda jagħmlu l-affarijiet aktar għaljin għall-bejjiegħa.

+2 Dan jipproteġi l-produtturi u s-sajjieda onesti u jgħin lix-xerrejja vulnerabbli jibqgħu siguri.

+1 Dan inaqqas ir-riskji ta' allerġija u jiżgura li n-nies ikunu jafu x'qed jieklu.

2 Tniedi kampanja nazzjonali biex tgħin lin-nies jidentifikaw ħut staġjonali u lokali.

+1 Il-promozzjoni tal-ħut lokali u staġjonali tappoġġa s-sajd responsabbli u tipprevjeni s-sajd żejjed.

−1 Kampanji kbar jiswew flus u ma jġibux profitti mill-ewwel.

+1 Dan jgħin lis-sajjieda żgħar ibigħu l-qabda tagħhom u jikkompetu mal-bejjiegħa akbar.

+1 Dan jinkoraġġixxi lin-nies jagħmlu għażliet ta' frott tal-baħar aktar siguri u b'saħħithom.

3 Toħloq tikketta fdata "Mediterranean Verified" għal frott tal-baħar traċċabbli.

+1 It-tikketta tinkoraġġixxi provenjenza responsabbli u tikkettar ċar, u tnaqqas prattiki illegali u mhux sostenibbli.

+1 Dan jiswa ftit biex jitmexxa, iżda jżid il-valur tal-frott tal-baħar iċċertifikat.

+1 It-tikketta tibni fiduċja u tippremja lis-sajjieda li jsegwu r-regoli.

+1 Dan jagħmel il-frott tal-baħar aktar sigur biex tiekol billi jtejjeb it-traċċabbiltà u t-trasparenza.

4

1 Tinforza kwoti tas-sajd stretti u projbizzjonijiet staġjonali.

+2	L-istokkijiet tal-frott tal-baħar jirkupraw, u jgħinu jibbilanċjaw l-ekosistemi tal-baħar.
–1	Is-sajjieda jaqilgħu inqas għal żmien qasir, iżda jistgħu jibbenefikaw aktar tard jekk l-istokkijiet jerġgħu jsiru normali.
–2	Mingħajr għajnuna, is-sajjieda fuq skala żgħira huma l-aktar li jitilfu.
–	L-ebda effett immedjat fuq is-saħħa.

2 Tippromwovi akkwakultura sostenibbli ta' speċi indiġeni.

+1	Meta ssir b'mod sostenibbli, dan itaffi l-pressjoni fuq il-ħut selvaġġ, speċjalment meta jitrabbew biss speċi indiġeni.
+2	Dan iżid l-impjiegi lokali u l-produzzjoni tal-ikel, u jnaqqas id-dipendenza fuq l-importazzjonijiet.
–	Impjiegi ġodda jgħinu lil xi wħud, iżda oħrajn, bħas-sajjieda żgħar, jistgħu jbatu.
+1	Għalkemm il-valur nutrittiv ivarja minn dak tal-ħut selvaġġ, din is-soluzzjoni toffri sigurtà tal-ikel.

3 Tniedi programm ta' wirt tal-frott tal-baħar biex tappoġġa l-kreattività u s-sostenibbiltà fis-settur kulinari.

+1	Inqas domanda għal speċi mistada żżejjed tgħin biex tipproteġi l-baħar.
+2	Dan jappoġġa r-ristoranti lokali u t-turiżmu permezz ta' identità kulinarja friska, u jiġbed l-attenzjoni internazzjonali.
+1	Dan jiċċelebra t-tradizzjonijiet kulturali u n-negozji żgħar tal-catering u t-turiżmu, iżda ma jappoġġax lis-sajjieda lokali.
+1	Dan jinkoraġġixxi dieti diversi u sostenibbli, u jżid it-tul tal-ħajja.

5

1 Toħloq kenn klimatiku tal-baħar u żoni fejn ma jsirx sajd.

+2 Dan jipproteġi l-ispeċi vulnerabbli u jagħti lill-ħajja tal-baħar ċ-ċans li tadatta għall-kundizzjonijiet ta' tisħin.

–1 Is-sajjieda jistgħu jitilfu l-aċċess għal xi żoni għall-ewwel, iżda l-istokkijiet jistgħu jirkupraw maż-żmien.

–2 Is-sajjieda żgħar ibatu l-aktar sakemm ma jiħdux appoġġ.

+1 Il-protezzjoni tal-qroll, tal-plankton, u tal-maskli tgħin iżżomm il-provvisti tal-frott tal-baħar stabbli u nutrittivi.

2 Tappoġġa r-riċerka u l-adattament għas-sajd u l-akkwakultura affettwati.

+1 Ir-riżultati tar-riċerka jnaqqsu l-pressjoni fuq il-ħajja selvaġġa.

–1 Ir-riċerka teħtieġ il-flus, iżda l-benefiċċji mhumiex immedjati.

+1 Dan jagħti ċ-ċans lin-negozji żgħar biex jadattaw għat-tibdil fil-klima.

– L-ebda effett immedjat fuq is-saħħa.

3 Tniedi patt ta' azzjoni klimatika Mediterranju għall-baħar.

+2 Il-kooperazzjoni internazzjonali tista' tgħin biex tipproteġi l-ispeċi u l-ħabitats madwar il-Mediterran.

+1 Regoli u pjanijiet ta' azzjoni kondiviżi jistgħu jappoġġaw is-sajd u t-turiżmu fit-tul.

+1 Dan jinkoraġġixxi l-kooperazzjoni bejn il-pajjiżi u jagħti lill-komunitajiet iżgħar is-setgħa li jaġixxu.

+1 Ippjanar reġjonali aħjar jista' jiżgura frott tal-baħar nadif u b'saħħtu għal kulħadd.

Baħar Baltiku

1

1 Tinforza regoli stretti biex tillimita t-tnixxija mill-agrikoltura u l-bliet.

+1 Dan itejjeb il-kwalità tal-ilma u jgħin biex jipproteġi l-ekosistemi tal-baħar.

–1 Dan iġib spejjeż ogħla għall-bdiewa u l-bliet biex itejbu s-sistemi tagħhom.

–1 L-irziezet iżgħar u l-gvernijiet lokali jistgħu jsibuha aktar diffiċli biex jilħqu r-regoli l-ġodda.

+1 Inqas tniġġis tossiku fiż-żoni kostali jnaqqas ir-riskju ta' problemi serji tas-saħħa, b'mod partikolari kundizzjonijiet newroloġiċi.

2 Ittejjeb l-impjanti tat-trattament tad-drenaġġ biex tnaqqas l-iskariki.

+1 Dan inaqqas wieħed mis-sorsi ewlenin tat-tniġġis, u jgħin lill-ekosistemi jirkupraw.

– Dan huwa għali biex jinbeda, iżda jiffranka l-flus fit-tul billi jipprevjeni problemi tas-saħħa u ħsara ambjentali.

+1 Dan jipprovdi aċċess għal ilma nadif għal kulħadd u jgħin biex jipproteġi l-komunitajiet.

+1 Kwalità aħjar tal-ilma ttejjeb is-saħħa pubblika, inkluża s-saħħa mentali.

3 Tibda kampanja ta' sensibilizzazzjoni bi premji biex iġġiegħel lil kulħadd inaqqas it-tniġġis b'mod volontarju.

–1 Il-ħajja tal-baħar tkompli tbati jekk il-progress ikun bil-mod wisq jew mhux uniformi

– L-ebda impatt dirett

+1 Dan jinkoraġġixxi azzjoni kollettiva mingħajr ma jikkastiga lil ħadd.

–1 Jekk l-azzjoni tkun bil-mod wisq, il-prodotti tossiċi jibqgħu fl-ilma u jżommu lin-nies f'riskju.

2

1 Iżżid limiti tas-sajd staġjonali jew ibbażati fuq iż-żona f'żoni storbjużi.

+1 — L-aringi jistgħu jistrieħu u jirriproduċu aħjar f'żoni aktar kwieti, u jgħinu l-għadd tagħhom jerġa' jikber.

– — Inqas sajd f'xi postijiet inaqqas id-dħul fuq żmien qasir, iżda jgħin iżomm l-aringi disponibbli fil-futur.

+1 — Dan jgħin biex jipproteġi t-tradizzjonijiet kulturali u jiżgura aċċess fit-tul għall-aringi għas-sajjieda u l-komunitajiet lokali.

+1 — Ħut inqas stressjat huwa aktar nutrittiv. Dan jipproteġi wkoll dan is-sors ta' ikel lokali b'saħħtu għall-ġenerazzjonijiet futuri.

2 Tinkoraġġixxi magni u tagħmir aktar kwieti għas-sajd u t-tbaħħir.

+2 — B'inqas storbju, l-aringi jgħixu f'ambjent aktar sigur u kalm u jistgħu jirnexxu.

+1 — Teknoloġiji ġodda kwieti jgħinu jimmodernizzaw l-industriji tas-sajd u t-tbaħħir u jżommuhom kompetittivi.

–1 — Xi sajjieda fuq skala żgħira jistgħu jsibuha diffiċli biex jaffordjaw dgħajjes jew tagħmir ġodda u kwieti.

+1 — Aringi aktar b'saħħithom ifissru li għandhom valuri nutrittivi aħjar għan-nies li jieklu.

3 Tinkoraġġixxi lin-nies jikkonsmaw frott tal-baħar aktar divers, biex jiddependu inqas fuq l-aringi.

+1 — It-tneħħija tal-pressjoni mill-aringi tgħin biex tipproteġi l-bilanċ tal-ħajja tal-baħar, anke jekk l-istorbju għadu problema.

+2 — Aktar tipi ta' frott tal-baħar ifissru aktar opportunitajiet ta' negozju għas-sajjieda, ir-ristoranti, u s-swieq tal-ikel.

+1 — Is-sajjieda fuq skala żgħira jistgħu jiddiversifikaw id-dħul tagħhom minn speċi oħra.

+1 — Varjetà usa' ta' frott tal-baħar tista' tfisser nutrizzjoni aħjar.

3

1 Tinvesti fit-tneħħija tal-alka u ż-żieda tal-ossiġnu biex tipprevjeni żoni mejta.

+1
Aktar ossiġnu fl-ilma jgħin lill-ħut u lill-annimali tal-baħar jgħixu u jikbru.

–1
Dawn il-proġetti jiswew ħafna u ma jsolvux il-problema fis-sors tagħha.

+1
Dan jgħin lis-sajjieda u lill-komunitajiet kostali billi jerġa' jġib il-ħut u jillimita l-ħsara mill-alka lid-dgħajjes u t-tagħmir.

+1
Ilma aktar nadif ifisser inqas tossini u kundizzjonijiet aħjar tal-frott tal-baħar u tal-għawm.

–1
Il-bdiewa fuq skala żgħira jsibuha aktar diffiċli biex jadattaw.

+1
Ilma, ikel, u ambjent aktar b'saħħithom jgħinu lin-nies iħossuhom aħjar u aktar siguri.

2 Tippromwovi agrikoltura sostenibbli fuq l-art biex tillimita t-tnixxija tal-fertilizzant.

+2
It-twaqqif tat-tniġġis fis-sors iżomm il-baħar aktar b'saħħtu u jipproteġi l-ekosistemi kostali u tal-baħar.

–1
Il-bdiewa jeħtieġu appoġġ finanzjarju u ħin biex ibiddlu kif jaħdmu.

3 Tappoġġa r-restawr tal-artijiet mistagħdra kostali bħala filtri bejn l-art u l-baħar.

+2
L-artijiet mistagħdra jaġixxu bħala filtri naturali, jassorbu n-nutrijenti żejda, u huma wkoll ħabitats għonja għall-ħut, l-għasafar, u l-invertebrati.

–
Ir-restawr tal-artijiet mistagħdra jiswa ħafna, iżda jista' wkoll iġib dħul ġdid permezz tat-turiżmu naturali, pereżempju.

+1
Jgħin kemm lill-komunitajiet kostali kif ukoll dawk interni permezz tas-servizzi tal-ekosistema tal-artijiet mistagħdra.

+1
Inqas alka tfisser ilma aktar nadif u inqas riskji għas-saħħa tan-nies.

4

1 Timplimenta regoli tas-sajd aktar stretti biex il-popolazzjonijiet tal-ħut ikunu jistgħu jerġgħu jikbru.

+2 — Dan jagħti lill-istokkijiet tal-ħut u l-ħabitats iż-żmien biex jirkupraw u jsiru aktar b'saħħithom.

+1 — Is-sajjieda jistgħu jaqilgħu inqas għal ftit żmien, iżda dan jgħin iżomm l-impjiegi tas-sajd siguri fil-futur.

+1 — Dan jappoġġa futur aħjar għas-sajjieda billi jinkoraġġihom jistadu speċi aktar diversi, u jgħin lin-negozji tas-sajd iżgħar.

– — L-ebda impatt dirett.

2 Tniedi proġetti ta' restawr tal-ħabitat fuq skala kbira f'żoni ewlenin.

+2 — Jgħin f'żoni fejn il-ħut jeħtieġ jirriproduċi u jikber, u jgħin il-ħajja tal-baħar terġa' lura.

–1 — Huwa għali biex jinbeda u jinżamm, u jieħu ż-żmien qabel ma jidhru r-riżultati.

– — L-aktar newtrali sakemm il-komunitajiet lokali ma jkunux involuti jew jiksbu impjiegi mix-xogħol.

+1 — Baħar aktar b'saħħtu jfisser frott tal-baħar ta' kwalità aħjar maż-żmien.

2 Tippromwovi tagħmir tas-sajd selettiv li huwa aktar sigur għan-natura, iżda xorta jippermetti s-sajd.

+1 — Tagħmir ġdid jipproteġi qiegħ il-baħar u jevita l-qbid ta' speċi mingħajr intenzjoni.

+1 — Is-sajjieda jistgħu jkomplu jaħdmu u jistgħu jaqbdu prodott ta' kwalità ogħla, iżda t-tagħmir il-ġdid jiswa l-flus.

–1 — Is-sajjieda żgħar jistgħu ma jkunux jistgħu jaffordjaw it-tagħmir jew jeħtieġu taħriġ biex jużawh.

– — L-ebda impatt dirett fuq is-saħħa.

5

1 Iżżid l-infurzar u l-penali għas-sajd mhux rrappurtat.

+1 Dan jipproteġi l-ħut billi jiżgura li inqas jinqabdu mingħajr ma jiġu rrappurtati.

−1 Regoli stretti jistgħu jagħmlu s-sajd aktar diffiċli għall-ewwel u jiswew ħafna biex jiġu infurzati.

+1 Ġust għas-sajjieda li diġà jsegwu r-regoli.

+1 Traċċabbiltà aħjar tfisser frott tal-baħar aktar sigur u inqas ċans li tiekol ħut ittikkettjat ħażin (li jista' jkun perikoluż f'każ ta' allerġija).

2 Taħdem mas-sajjieda biex tiġbor data aħjar u toffri premji għar-rappurtar tal-qabdiet.

−1 Jekk mhux is-sajjieda kollha jsegwu l-pjan b'mod volontarju, jista' ma jaħdimx tajjeb biżżejjed.

+1 Is-sajjieda jistgħu jkomplu jaħdmu u jibdew jibnu drawwiet aħjar ta' rappurtar.

+1 Dan jibni fiduċja, responsabbiltà kondiviża u sens ta' sjieda fost il-komunitajiet kostali.

– L-ebda impatt dirett.

3 Tuża teknoloġija bħal kameras u reġistri diġitali biex tittraċċa dak li jinqabad fuq id-dgħajjes.

+2 Jagħti data ċara u f'ħin reali biex tipproteġi l-istokkijiet tal-ħut u tnaqqas is-sajd illegali jew ta' ħsara.

−1 Għali biex tinstalla u tħaddem is-sistemi.

−2 Dan iqajjem tħassib dwar il-privatezza, b'xi sajjieda jħossuhom osservati l-ħin kollu.

– L-ebda impatt dirett.

Baħar l-Iswed

1

1 Tinkoraġġixxi s-sajd biex juża snanar minflok xbieki fir-reġjuni affettwati.

−2	Il-brama tkompli tifjorixxi, u taffettwa r-riproduzzjoni tal-ispeċi indiġeni.
+1	Is-sajd ma jiqafx, u s-sajjieda jżommu dħul, iżda hemm inqas speċi x'jaqbdu, allura l-prezzijiet tal-frott tal-baħar jogħlew.
−2	Is-sajjieda żgħar ma jistgħux jaffordjaw tagħmir ġdid u huma żvantaġġati. Frott tal-baħar aktar għoli jagħmilha aktar diffiċli għall-familji bi dħul baxx biex jixtru l-ħut.
−1	L-għadd ta' għawwiema li jinnigmdu mill-brama jkompli jiżdied.

2 Tiżviluppa użi ekonomiċi għall-brama, bħal prodotti tal-ikel, farmaċewtiċi, jew fertilizzanti.

+2	Il-popolazzjoni tal-brama tonqos, u l-ispeċi indiġeni jistgħu jerġgħu jirnexxu.
+2	Impjiegi u negozji ġodda jikbru mill-prodotti tal-brama.
+2	Jinħolqu impjiegi lokali, u s-sajjieda jistgħu jerġgħu lura għan-negozju bħas-soltu.
+1	Inqas għawwiema jinnigmdu. Prodotti farmaċewtiċi ġodda bbażati fuq il-brama jitfaċċaw fis-suq.

3 Timplimenta kontroll aktar strett tal-ilma tal-ballast mill-vapuri biex tipprevjeni l-introduzzjoni ulterjuri ta' brama invażiva.

−1	Dan inaqqas il-problema, iżda ma jsolvix il-brama li diġà tinsab hemm.
−2	Il-vapuri u s-sajjieda jkollhom dewmien u aktar regoli, filwaqt li l-brama xorta tikkawża problemi. Il-prezzijiet tal-frott tal-baħar jogħlew.
−2	Is-sajjieda fuq skala żgħira jbatu l-aktar. Prezzijiet ogħla tal-frott tal-baħar huma diffiċli għall-familji bi dħul baxx.
−	L-ebda effett dirett kbir.

2

1 Iżżid l-infurzar u l-penali għas-sajd illegali.

+2 Kontrolli aktar stretti jfissru li inqas ħut jittieħdu b'mod inġust, allura l-ispeċi jistgħu jirkupraw.

−2 Is-sorveljanza u l-pattulji huma għaljin, anke jekk jgħinu jipproteġu l-istokkijiet tal-ħut fit-tul.

+1 Is-sajjieda onesti huma protetti mill-kompetizzjoni inġusta.

+1 Traċċabbiltà aħjar tfisser frott tal-baħar aktar sigur għal kulħadd.

2 Tappoġġa attivitajiet tas-sajd legali b'inċentivi.

+1 L-inkoraġġiment ta' prattiki sostenibbli jgħin il-popolazzjonijiet tal-ħut jikbru maż-żmien.

−1 L-għoti ta' sussidji jiswa flus fuq żmien qasir.

+2 Is-sajjieda li jsegwu r-regoli, speċjalment dawk fuq skala żgħira, jiġu ppremjati u appoġġati.

+1 Prattiki tas-sajd aktar siguri jgħinu jżommu l-frott tal-baħar nadif u traċċabbli.

3 Tikkollabora ma' pajjiżi ġirien biex ittejjeb il-kontroll.

+1 Hekk kif l-ispeċi jimigraw fi ħdan il-Baħar l-Iswed, il-kooperazzjoni transkonfinali tgħin biex tipproteġi l-annimali tal-baħar.

+1 Il-qsim tal-pattulji u l-informazzjoni jiffranka l-flus u jagħmel l-ekonomija tas-sajd aktar stabbli.

+1 Kulħadd isegwi l-istess regoli, li jħoss ġust u jibni fiduċja.

+1 Monitoraġġ aħjar ifisser frott tal-baħar aktar sigur madwar ir-reġjun kollu.

3

1 Timplimenta kwoti tas-sajd aktar stretti biex tipproteġi l-istokkijiet tal-inċova.

+1 Il-popolazzjonijiet tal-inċova jkollhom ċ-ċans li jirkupraw, li jgħin ukoll l-ekosistema kollha.

−1 B'inqas inċova x'taqbad, is-sajjieda jitilfu sors essenzjali ta' dħul fuq żmien qasir.

+1 Dan jipproteġi l-aċċess fit-tul għall-inċova, speċjalment għas-sajjieda żgħar.

+1 Riskju aktar baxx ta' sajd żejjed u qabdiet mhux regolati jiżgura l-kwalità tal-frott tal-baħar u l-aċċess fit-tul għall-inċova għall-konsumaturi.

2 Tippromwovi speċi alternattivi biex tnaqqas id-dipendenza fuq l-inċova.

+1 It-tneħħija tal-pressjoni mill-inċova tgħin tibbilanċja s-sistema tal-ikel tal-baħar.

+1 Jinfetħu swieq ġodda għal speċi oħra, li joffru opportunitajiet ġodda ta' negozju.

−1 Xi sajjieda tradizzjonali tal-inċova jistgħu jsibuha diffiċli biex ibiddlu d-drawwiet jew it-tagħmir tagħhom.

+1 Il-konsum ta' firxa usa' ta' frott tal-baħar jista' jwassal għal nutrizzjoni aħjar.

3 Tinvesti fl-akkwakultura bħala kumplement għas-sajd.

+1 It-trobbija tal-ħut tgħin tnaqqas il-pressjoni fuq l-istokkijiet selvaġġi tal-inċova.

+1 Dan joħloq impjiegi ġodda u jiżgura provvista stabbli tal-inċova.

−1 It-tranżizzjoni għall-akkwakultura tirriskja li tħalli lis-sajjieda fuq skala żgħira lura.

– L-ebda impatt immedjat.

4

1 Tinkoraġġixxi lis-sajjieda jaqbdu dan il-bebbux, billi jużaw tagħmir selettiv li ma jagħmilx ħsara lil annimali oħra jew lil qiegħ il-baħar.

+1 Annimali oħra tal-baħar u qiegħ il-baħar jibqgħu siguri, filwaqt li l-popolazzjoni tar-Rapana venosa tonqos.

+2 Is-sajjieda jaqilgħu l-flus billi jbigħu r-Rapana bħala prodott ġdid tal-frott tal-baħar.

−1 Is-sajjieda żgħar jistgħu ma jaffordjawx it-tagħmir speċjali meħtieġ biex jissieħbu.

– L-ebda impatt kbir fuq is-saħħa.

2 Tagħżel li ma taġixxix, u tafda li n-natura dejjem issib triqtha.

−2 Is-sitwazzjoni tmur għall-agħar, u ġġib speċi indiġeni bħall-gajdri u l-maskli fix-xifer tal-estinzjoni.

−2 Is-sajjieda jitilfu d-dħul hekk kif il-maskli, il-gajdri, u speċi oħra affettwati jgħibu.

−1 Il-komunitajiet kostali u s-sajjieda fuq skala żgħira huma l-aktar milquta.

−1 B'inqas għażliet ta' frott tal-baħar lokali disponibbli, in-nies jieklu inqas ikel tal-baħar b'saħħtu.

3 Tinkoraġġixxi l-ħolqien ta' prodotti ġodda bl-użu tal-bebbux tal-baħar.

+1 Dan jgħin jikkontrolla t-tixrid ta' dan il-bebbux tal-baħar u jagħti lill-ispeċi indiġeni ċ-ċans li jirkupraw.

+2 Tikber industrija ġdida, u l-prodotti tar-Rapana jistgħu saħansitra jiġu esportati.

+1 Jinħolqu impjiegi lokali min-negozji l-ġodda.

+1 Il-bebbux jintuża biex jinħolqu prodotti farmaċewtiċi ġodda.

5

1 Tinforza kwoti tas-sajd u monitoraġġ aktar stretti.

+2 Dan inaqqas il-pressjoni tas-sajd, u jagħti lit-turbott iż-żmien biex jirkupra u jgħin l-ekosistema tibqa' bbilanċjata.

–1 Is-sajjieda li jiddependu fuq it-turbott jistgħu jaqilgħu inqas fuq żmien qasir.

–1 Is-sajjieda fuq skala żgħira jistgħu jkunu l-aktar milquta mir-regoli l-ġodda.

+1 Il-protezzjoni tal-istokkijiet tat-turbott issa tfisser li n-nies jistgħu jkomplu jieklu dan il-ħut nutrittiv fil-futur.

2 Tippromwovi s-sajd u l-konsum ta' speċi alternattivi b'stokkijiet aktar b'saħħithom.

+1 Inqas pressjoni fuq it-turbott tgħinu jirkupra u tippromwovi sfruttament aktar ibbilanċjat tar-riżorsi tal-baħar.

+1 Dan jiftaħ swieq ġodda għal ħut inqas magħruf, u jgħin lis-settur tal-frott tal-baħar jadatta.

+1 Is-sajjieda jistgħu jkomplu jaħdmu billi jaqilbu għal speċi ġodda mingħajr ma jnaqqsu l-istokkijiet tat-turbott.

+1 Dieta ta' frott tal-baħar aktar diversa tista' ttejjeb is-saħħa u n-nutrizzjoni.

3 Tinvesti fit-trobbija tat-turbott biex tnaqqas il-pressjoni fuq il-popolazzjonijiet selvaġġi.

–1 Jekk ma jkunux immaniġġjati sew, l-irziezet joħolqu riskji bħat-tniġġis mill-għalf jew mill-ħut imrobbi li jaħrab.

+1 L-akkwakultura toħloq dħul u impjiegi ġodda fir-reġjun.

– It-trobbija toħloq impjiegi stabbli iżda tista' ma tibbenefikax lis-sajjieda fuq skala żgħira.

–1 Hemm riskju li l-irziezet il-ġodda jiġu mmaniġġjati ħażin minħabba nuqqas ta' esperjenza. Problemi potenzjali jinkludu parassiti, jew l-użu ħażin ta' antibijotiċi.

Oċean Atlantiku / Kanal / Baħar tat-Tramuntana

1

1 Tagħlaq is-sajd ta' din l-ispeċi billi timplimenta moratorju.

+2 Il-popolazzjonijiet tal-merluzz ikollhom aktar żmien biex jikbru.

−2 Din hija telfa kbira ta' dħul għall-industrija kollha tal-frott tal-baħar, mhux biss għas-sajjieda.

−1 Is-sajjieda żgħar u l-familji foqra huma l-aktar milquta.

−1 In-nies ma jistgħux jibqgħu jiksbu dan il-ħut irħis u b'saħħtu, li huwa sors popolari ta' proteini u xaħmijiet tajbin.

+1 Dan jgħin jipproteġi l-aċċess għall-merluzz għall-ġenerazzjonijiet futuri u għas-sajjieda żgħar li l-għajxien tagħhom jiddependi fuqu.

– L-ebda impatt kbir.

2 Tnaqqas il-kwoti tas-sajd tal-merluzz.

+1 Il-merluzz ikollu aktar ċansijiet biex jirriproduċi.

−1 Is-sajjieda jaqbdu inqas u jaqilgħu ftit inqas għalissa.

3 Tipprovdi sussidji lis-sajjieda biex jadottaw tagħmir li jnaqqas il-qbid inċidentali tal-merluzz.

+1 Inqas merluzz jinqabad bi żball.

– Is-sajjieda jonfqu l-flus fuq it-tagħmir, iżda xorta jaqilgħu mis-sajd.

+1 Dan jgħin lis-sajjieda jbiddlu mingħajr ma jitilfu l-impjiegi tagħhom.

– L-ebda impatt kbir.

2

1 Titlob lill-bdiewa jkabbru l-alka (kelp) biex jgħinu jagħmlu l-ilma inqas aċidu.

+2 L-alka tnaqqas is-CO_2 fl-ilma, u tnaqqas l-effetti tal-aċidità fuq l-irziezet tal-frott tal-baħar u tipprovdi ħabitat għall-annimali tal-baħar.

+1 Il-bdiewa jistgħu jbigħu l-alka u jaqilgħu aktar flus.

+1 Dan huwa rħis u faċli, allura l-irziezet kollha jistgħu jipprovaw, anke dawk żgħar.

+1 L-alka ssir disponibbli fis-suq. Hija sors tajjeb ta' jodju, li huwa importanti għall-funzjoni tat-tirojde.

2 Taħdem max-xjentisti biex tipprova razez ta' gajdri aktar b'saħħithom li jifilħu aħjar l-ilma aċidu.

+1 Il-gajdri jibqgħu b'saħħithom anke f'ilma aċidu.

– Jiswa l-flus biex taqleb, iżda jħallas lura aktar tard.

–1 L-irziezet akbar jistgħu jiksbu aċċess aħjar għal dawn il-gajdri milli l-produtturi żgħar.

– L-ebda impatt kbir.

3 Tinkoraġġixxi lill-bdiewa jiċċekkjaw l-ilma u jżidu prodotti naturali bħal qxur mfarrka jew ġebla tal-ġir biex jirranġaw il-pH.

+1 Jgħin lill-gajdri żgħar jgħixu u jikbru fil-farms tat-tfaqqis.

–1 It-tagħmir u l-manutenzjoni biex tagħmel dan huma għaljin.

–1 Biss l-irziezet akbar jistgħu jaffordjaw l-għodod mingħajr sussidji.

– L-ebda impatt kbir.

3

1 Iżżomm l-affarijiet l-istess.

−2
L-emissjonijiet tas-CO_2 mit-trasport jikkontribwixxu għat-tibdil fil-klima, u jaffettwaw indirettament l-ekosistemi tal-baħar.

+1
Huwa orħos li żżomm l-affarijiet kif inhuma.

−1
Is-sajjieda lokali ma jiksbux impjiegi mit-tqaxxir tal-gambli.

–
L-ebda impatt kbir.

2 Tgħin biex tibda magni biex iqaxxru l-gambli qrib fejn jinqabdu.

+1
Inqas trasport ifisser inqas emissjonijiet ta' CO_2, li jikkontribwixxi biex inaqqas it-tibdil fil-klima.

+2
L-ispiża tax-xiri tal-magni tiġi megħluba malajr bil-ħolqien ta' impjiegi lokali, li jikkontribwixxi għall-ekonomija lokali.

−2
Il-magni jnaqqsu l-għadd ta' impjiegi li setgħu jinħolqu għan-nies. Il-ħaddiema fil-Marokk jitilfu l-impjiegi tagħhom.

–
L-ebda impatt kbir.

3 Tinvesti f'kooperattivi soċjali b'ħaddiema li jqaxxru bl-idejn qrib iż-żona tas-sajd.

+1
Inaqqas l-emissjonijiet tas-CO_2 mit-trasport billi jqaxxru lokalment.

−1
Is-salarji tal-ħaddiema huma ogħla fl-Ewropa milli fil-Marokk, li jiswa aktar għall-istess riżultat.

+1
Jgħin lin-nies lokali jiksbu impjiegi u jitgħallmu ħiliet lokalment, iżda l-ħaddiema fil-Marokk jitilfu l-impjiegi tagħhom.

−1
Il-gambli jistgħu jsiru għaljin wisq għal xi familji.

4

1 Tnaqqas drastikament il-produzzjoni taż-żejt u l-gass.

+2 — Inqas storbju u tniġġis jgħinu lill-annimali tal-baħar jirkupraw.

−2 — Ħafna nies jitilfu l-impjiegi u l-flus fis-settur taż-żejt u l-gass.

+1 — Turi impenn qawwi biex tipproteġi n-natura u l-ġenerazzjonijiet futuri.

+1 — Oċean aktar nadif ifisser saħħa aħjar, speċjalment għan-nies qrib il-kosta.

2 Tfittex l-istess speċi biex taqbad fi bħur oħra.

−1 — Ibħra oħra jbatu mis-sajd żejjed.

+1 — Is-sajd ikompli u jġib il-flus f'postijiet ġodda.

−1 — Dan jagħmel ħsara kemm lill-komunitajiet tas-sajd lokali kif ukoll dawk imbiegħda.

−2 — It-tniġġis mis-settur taż-żejt u l-gass jikkawża problemi serji tas-saħħa pubblika maż-żmien fil-komunitajiet kostali.

3 Tagħmel ftehim ma' pajjiżi fil-viċin biex tillimita t-tniġġis u l-istorbju miż-żejt u l-gass.

+1 — Il-ħajja tal-baħar tħoss inqas stress u tista' tirkupra ftit.

– — L-ebda impatt kbir. L-operaturi jibqgħu attivi, li jegħleb l-ispiża tal-adattament.

+1 — Regoli ġusti jgħinu jipproteġu n-natura u l-impjiegi.

– — L-ebda impatt kbir.

5

1 Tipprojbixxi s-sajd tal-arzell flimkien matul iż-żminijiet ewlenin tat-tgħammir.

+2 L-arzell ikollu żmien biex jikber u jirriproduċi.

–1 Is-sajjieda jitilfu l-flus matul il-projbizzjoni fiż-żewġ pajjiżi.

+1 Ir-regoli huma l-istess għal kulħadd, li huwa aktar ġust u jevita r-riżentiment bejn il-komunitajiet tas-sajd.

– L-ebda impatt kbir.

2 Tħalli lil kull pajjiż jistad bir-regoli tiegħu stess, iżda tistabbilixxi protokoll ta' de-eskalazzjoni f'każ ta' kunflitti.

–1 L-arzell għadu taħt wisq pressjoni.

+1 Is-sajjieda jkomplu jaħdmu u jaqilgħu l-flus.

–2 Regoli differenti jikkawżaw rabja u ġlied minkejja l-protokoll ta' de-eskalazzjoni.

– L-ebda impatt kbir.

3 Tagħmel pjan kondiviż tal-arzell b'limiti u żoni li jieħdu t-turn biex jagħlqu.

+1 L-arzell bil-mod jerġa' lura bis-saħħa tal-limiti.

+1 Xi bidliet huma meħtieġa, iżda l-impjiegi u l-arzell jibqgħu siguri fit-tul.

+2 Il-komunitajiet tas-sajd jaħdmu flimkien u jiġġieldu inqas.

– L-ebda impatt kbir.

Funded by
the European Union

CYPRUS MARINE & MARITIME INSTITUTE

CRA centre for research and analyses

nausicaá BOULOGNE-SUR-MER

ecsite EUROPEAN NETWORK SCIENCE CENTRES & MUSEUMS

eufic

THREE O'CLOCK

Experyment science centre

VITENSENTERET SCIENCE CENTRE of NORTHERN NORWAY

Mr.Goodfish OK

Funded by
the European Union

PART OF THE
EU MISSIONS
RESTORE OUR OCEAN & WATERS